

KORSEGÅRDEN – DET GAMLE ÅS BYGDESENTRUM

Bidrag til Ås historielag sitt prosjekt «Historien om Ås» 2018

Den aller eldste historie

Det har levd mennesker antakelig for 6000 år siden i Korsegårdsområdet. I forbindelse med omlegging av Korsegårdskrysset i 1989 – 1990 ble det av Universitetets oldsakssamling gjort arkeologiske utgravninger hvor det ble funnet spor etter i alt 9 bygninger datert til perioden 0 – 600 år e. Kr. Husene har vært bygd med to rader takbærende stolper som har delt langhuset i tre deler. Alle husene hadde tradisjonell beliggenhet med lengderetning nord-sør. Konstruksjonen av bygningene gjør at denne type hus blir kaldt stolpehus. Gravhauger og kokegroper datert til samme tidsepoke er også avdekket.

Pollenanalyser har vist at en har hatt bosetting og rydding av skog her helt fra 4000 år f.Kr. Fra bronsealder (1100 – 500 f.Kr) viser fosfat analyser (avfall fra mennesker og dyr) at det har vært kontinuerlig drevet jordbruk her helt fram til i dag. I tillegg har en funnet så mange og så høye verdier på funn at de konkluderer med at det ved Korsegården har vært sentral bosetting med røtter tilbake til yngre steinalder. De mange gravhauger i området understreker også teorien om et tidlig sentralt sted.

Litt om gammel veihistorie generelt

I gammel tid, før kjøretøy var allemannseie, gikk folk dit de skulle eller i høyden red til hest. Korteste vei mellom gårdene ble opptråkket. Når vi så nærmer oss år 1600 og ut mot 1850 ble grunnlaget for veietablering lagt i Ås herred, som på bygdene ellers i landet. Folk tillot seg også med hestekjøretøyer å ta benveien over jorder og gjennom skogholt. Veianlegg i offentlig regi fantes det lite av. Kun kongeveier kan en vel regne som offentlige. Trygve Vik forteller at det i Norsk Lov fra 1687, står det kort og godt at alle byer skal ha så mange veier inn til seg som de behøver. Det samme lovverk sier at foged og lensmann skal sørge for vedlikehold av eksisterende veier og bruer, også på landsbygda. Dette ble gjort ved å pålegge oppsittere langs veien å utføre dugnad.

En egen veilov kom i 1824 hvor amtet ble pålagt å registrere sine veier i to grupper: Hovedveier og bygdeveier. Det var lagt kriterier på hvordan veiene skulle vedlikeholdes og hvilken stand de skulle være. Vedlikeholdet skulle utføres rodevis som før, men ikke ved vanlig dugnad. En gruppe gårder fikk seg tildelt en rode. Innsatsen i denne roden var fordelt etter økonomisk evne på hver gård. Rodemerker ble satt opp langs veien, og der de var av stein er de fremdeles bevart mange steder. Skillet i norsk veihistorie og samfunnshistorie kom med ny Norsk lov i 1851. Her ble bl.a. veier og samferdsel gjort til en samfunnssak. Sentrale myndigheter måtte ta politiske avgjørelser for å danne nye veianlegg.

Denne historien klargjør for oss hvorfor Åsbygda har så uendelig med små bygdeveier den dag i dag. Slik gikk det også til at det nok fantes flere bygdeveier også rundt Korsegården, men vi har valgt å beskrive de hovedveiene som dannet det viktige knutepunktet.

Gamle ferdsselsveier som danner Korsegårdskrysset

Aksen nord-sør

Fra nord kom veien fra Froen herregård og Frogn kirke over Kvestad og fram til Korsegården. Videre sydover gikk ferdseien på den Fredrikhaldske Kongevei langs det som i dag er Gamle

Mossevei. Helt fram til 1823 hørte Frogn kirke inn under Ås prestegjeld og ferdsel til og fra de to kirker var viktig.

Anlegningen av Mosseveien eller Mossechaussee (betegnelsen Chaussee kom av at dette var en steinfylt vei, noe som var banebrytende den gang) tok til i 1860 og ble åpnet for trafikk i 1869. Den kom inn i Ås prestegjeld ved Tangen i søndre del av Gjersjøen, tok så over Vinterbro og Nettet og fulgte vestsiden av Årungen og ut ved NOFIMA (Osloveien). Videre bøyde den opp mot Korsegården og fulgte Den Fredrikhaldske Kongevei sydover. Denne veien tok over for Kongeveien som hovedferdselsåre fra Kristiania/Oslo og sydover og utgjorde ny nord-syd akse gjennom Korsegården. Chaussee var de første veier med fast og stabilt grunnlag, gjerne steinsatte, i motsetning til grusveier som til tider gjorde veiene uframkommelige.

Kartskisse med traséen til Den Fredrikhaldske Kongevei over universitetsområdet. (Inntegnet med sort). Ås kirke i nord, ned Åsbakken, over Falsenstøtta, langs gangveien og opp til Korsegården.

Aksen øst-vest

Fra øst kom den Frederikhaldske Kongevei. Gjennom Ås gikk den over Nordby, forbi Bølstad og ned Åsbakken fra Kirkeveien. Videre over NMBU-området over Falsenstøtta og langs gangveien ved Nofima/Matforsk. Så opp til Korsegården hvor den bøyde sydover langs det vi i dag kjenner som Gamle Mossevei.

Ferdselen videre mot vest til Drøbak gikk i tilnærmet samme trasé vi i dag følger til Drøbak; FV 152. Deler av denne veien betegner Trygve Vik som en urvei, altså tidfestet til å være over 3000 år gamle. Dette var en viktig vei fordi den var korteste vei til fjorden for store deler av Ås og Ski herred.

Før jernbanen kom i 1879, fulgte veien fra Ski gjennom Ås i store trekk den Fredrikhaldske Kongevei fram til Korsegården. Etter jernbanens inntog i 1879, ble veien til Ski anlagt slik Drøbakveien nå går mot Ås stasjon og videre til Ski langs NMBU området og gjennom Sentralholtet og over Holstad slik vi kjenner den i dag.

Flyfoto av Korsegården fra Widerø's samling tatt i 1937. Inntegning av Vidar Asheim

Den Fredrikhaldske Kongevei; årsak til at Korsegården og Ås-bygda var et viktig knutepunkt også nasjonalt

Den Fredrikhaldske Kongevei var hovedveien mellom Kristiania og kongens København. Den gikk som tidligere beskrevet gjennom store deler av Ås-bygda. Fra 1647 erklære kongen den som postvei og den ble dermed en viktig ferdselsåre for Norge. En kan vel anta at denne veien etter datidens forhold hadde en bra standard. Bøndene langs veien hadde plikt til å vedlikeholde veien. Den var lenge landets mest beferdede vei til og fra kontinentet. Slik kom utenlandske impulser tidlig til Ås-bygda med Korsegården som et viktig knutepunkt.

En liten historie som Trygve Vik nevner i sin Bygdehistorie, viser at også bygdas vanlige folk beferdet denne veien. «Mette Verpet fra Verpet under Melby gikk bokstavelig talt til København for å klage til kongen over sin husbond, Villum Melby, som hun var blitt hakkende gal på. Sannsynligvis har hun strikket mens hun gikk langs veien, noe kvinnene vanligvis gjorde langs veiene i gammel tid.» Utfallet av turen vet vi lite om. Men Mette tok nok med seg mange impulser hjem.

En annen historie og av større viktighet var da kong Carl XII i 1716 kom marsjerende inn langs Kongeveien til Ås kirke hvor de slo leir på jordene rundt kirken. Troppene fylte hele veien fra Vestby over Korsegården og til Ås kirke.

Nyere veihistorie for Korsegårdskrysset

I 1960 ble det fritt salg av personbiler i Norge. Dette betydde etterhvert en stor trafikkøkning, med tilhørende sterk økning i trafikkulykker. For E6 i Follo utviklet dette seg så negativt at den ble omtalt som dødsveien. Noe måtte gjøres med en uholdbar situasjon. På slutten av 1980-tallet ble det satt i gang arbeid med planer for hele strekningen av E6 fra fylkesgrensen mot Østfold og til Vinterbro. Disse planene ble godkjent i tur og orden fra 1990 til 1995. Korsegårdskrysset var blitt

det største trafikkmessige mareritt på strekningen, og kravene fra lokalbefolkningen om at tiltak måtte settes i gang økte. Et utslag av dette var at elever ved Brønnerud skole i 1989 samlet inn kr 265,50 (bør sjekkes sum på skilt ved undergangen) som bidrag for at arbeidene skulle bli forsert.

Endelig i 1990 kom arbeidene med Korsegårdskrysset i gang. Det skulle bygges 2 km 4-felts motorvei, og en planskilt kryssning for FV 152. Det skulle også være sikre løsninger for gående og syklende. Bla. måtte skolebarn fra Vestbygda krysse den nye motorveien. Kostnadene var beregnet til 67,5 mill.kr. i 1990-priser. Arbeidene var krevende ved at trafikken på FV 152 skulle gå samtidig som man bygde brua over ny E6. Under byggingen av denne brua sviktet forskalingen, og hele konstruksjonen raste sammen. Årsaken til ulykken var at det i starten av støpingen ble en skjevbelastning av betong, med tilhørende sidekrefter, som forskalingen ikke greide å bære. Heldigvis lite personskader ved denne hendelsen. Gjenoppbyggingen gikk raskt bla. fordi det ble akseptert at FV 152 kunne stenges, og arbeidene kunne gå uhindret av trafikken. Prosjektet ble fullført høsten 1991, og åpnet med feiende marsjer fra Ås jentekorps. Ny E6 fra Østfold grense til Vinterbro var ferdig bygget i 1999 med Korsegården –Vassum som siste parsell.

Under anlegning av planfritt Korsegårdskryss i juni 1991. Stillaser og betong raste sammen. Full uttrykning og alt var et eneste virvar. Shellstasjon nr 2 i bakgrunnen. (Foto: Østlandets Blad/Thore Bakk, Follo museum)

Et gryende bygdesentrum i veikrysset

Gården Treider er en av urgårdene i Follo. Det var under denne gårdseiendommen den første dannelsen av det vi kan kalle et bygdesentrum oppsto. Det første vi har funnet omhandlet i denne sammenheng er fra ca. 1650 og beskriver et lite hus eller hytte som ble kaldt «Sutlerhuset». Å sutle betyr å handle med småvarer. Dette var nok den første krambua i Ås sokn. Den ble drevet av Søren Andersen, eller Søren Sutler. Sutlerhuset ble på folkemunne etter hvert kaldt bare «Huset» (se også beskrivelse senere i dette avsnitt) eller fra enda tidligere overføringer; «Galgehytta». Antakelig fordi det har stått en galge ved korsveien. Etter gammel skikk skulle galgen stå ved en korsvei.

Det var attraktivt å sitte med Sutlerhuset. Nedtegnelser tyder på at det ble handlet ikke bare med fast men også flytende føde her. Og inntektene var dermed høyere enn på en vanlig husmannsplass. Utover 1700-tallet gror det opp flere små stuer rundt veikrysset som betjente de reisende langs veien. Disse lå både på Korsegården som var utskilt fra Treider i 1714, og på naboeiendommene Kvestad og Voll sin grunn. Trygve Vik forteller at alle disse små hytter ble på folkemunne kaldt «Huset». Bygningene ble fjernet på slutten av 1880-årene. Også i 1860-årene dukket det opp mange ølkneiper i forbindelse med anlegningen av Mossechauseén. Ødegården Horndalen, nå Korsegården, var tidlig innlemmet i Treider. Antakelig en tid etter svartedauden. Men i 1714 ble Treider delt og gårdparten rundt krysset fikk navnet Korsegården (gården i veikrysset). Trygve Vik forteller at det var her «Sutlerhuset» lå og her ferdsselsårene i øst-vest og nord-sør akse krysset hverandre. Området rundt vegkrysset var arena for Ås-marken fra midt på 1600-tallet fram til 1771. Det ble klaget på fyll og spetakkel i markenstiden, men en kan nok anta at denne marken har bidratt til at gjestgiveriet ble etablert og igjen bidro til at Korsegårdsområdet ble senteret i bygda i mange mange år. Med dette kan en si at det sterkt beferdede krysset og aktivitetene rundt dannet det naturlige bygdesentrum for Ås allerede fra 1600-tallet.

Flyfoto av Korsegården fra Widerø's samling 1953, Kopi fra «Ås gjennom 100 år»
Veien mot Brønnerud, syd for Villa Soleglad, ble anlagt i 1956, antakelig i forbindelse med ny Shellstasjon

Korsegårdens videre historie

Som før nevnt ble eiendommen utskilt fra Treider i 1714 og tok navnet Korsegården etter husmannsplassen som den gang lå lengst øst i området. I 1725 kjøpte Jørgen Mortensen, sønn av sersjant Morten Brønnerud og Maren Hansdatter gården. Korsegården ble i denne familiens eie fram til 1788. Og det var denne slekten som startet og drev organisert gjestgiveri og skjenkestue på Korsegården. Offentlig bevilling for drift av dette ble gitt til sønn til Jørgen; Jens i 1742. I 1740 rett før han døde, bygde Jørgen den bygningen som ble brukt til skystasjon, gjestgiveri og

skjenkestue. Den sto sentralt på gårdstunet tvers vis a vis våningshuset. Bygningen ble flyttet til Follo museum i perioden 1989 til 1993. På skysstasjonen hadde Jørgen ansvaret for bytte av hester for reisende. Han hadde egen skyss-skaffer. Bøndene i området var pliktig til å stille hester. I 1841 hadde skysstasjonen 92 hester til disposisjon og det ble besørget 1500 skyssferder i året rundt den tiden.

På slutten av 1700-tallet ble gjestgiveriet skilt ut fra gården og mistet sin forankring i gårdsdriften. Heretter ble det stadig skifte av eiere av både gården og gjestgiveriet. Alle trodde de at de skulle gjøre store penger på både losjerende og i skjenkestuen. Til og med Bernt Anker har vært eier en kort periode. Men det skulle vise seg at det ble mer problem enn inntekt. Det florerer mang en historie om bråk i skjenkestuen og inngrep fra myndighetene om misligholdelse av skjenkebevillingen.

I 1849 sa amtet opp avtalen de hadde med skysstasjonen og skjenkestuen. Men da kom herredstyret som hadde sitt nye tilhold på Brønnerud, på banen og fikk det omgjort. Med argumentene om at stedet var viktig for vinterferdselen over Årungen og Bunnefjorden til Kristiania. Men ryktene sier at den egentlige grunnen var at de måtte ha sin skjenk etter herredstyremøtene, må vite!

I 1857 kjøpte Hans Peter Andersen fra Idd ved Halden, gården, og fra da av har Korsegården vært i samme families eie fram til i dag. Våningshuset på gården brant ned i 1864. Nytt hus ble reist like etter slik det står nå.

Ås herred hadde i første halvdel av 1800 organisert bidrag til skyssholdere i kommunen. Korsegården fikk i 1860 180 spd. Dette ble dyrt for herredet og Korsegården skysstasjonen ble vedtatt lagt ned i 1860. Gjestgiveriet og skjenkestuen vedvarte fram til ca. 1880 da Korsegården som kommunikasjonsknutepunkt var alvorlig svekket ved jernbanens inntog i 1879. Bygningen ble stående på gården og brukt til bryggerhus, drengestue og snekkerverksted. Etterkommer etter Hans Peter, Alf Otto Olsen, hadde gården i 1918 og bygningen fikk igjen en slags status som herberge. Han lot løsgjengere og loffere ligge på halmadrasser i «Lofferrommet» i 2. etasje. I 1930-årene ble det satt opp en bensinpumpe utenfor, og den gamle bygningen tjente nå som bygdas første bensinstasjon. Slik ble det drevet fram til 1956. Da kom den «nye» Shellstasjonen rett over veien.

Her bygget også Trygve Olsen, bror til korsegårdsbonden Aksel Olsen, et bilverksted i 1966; «Åskryset Auto». Olsen hadde også salg av traktorer inntil 1970 da Felleskjøpet overtok agenturet. John Kristiansen var teknisk sjef og overtok virksomheten i 1980. I 1987 flyttet han virksomheten til Langbakken og tok med seg navnet «Åskryset auto».

Shellstasjon nr. 3, som står der i dag, ble satt opp rett etter at Korsegårdskryset var omlagt til planfritt kryss i 1991.

Korsegårdstunet. Skysstasjonen og skjenkestuen med Shell-merket på veggen. Stasjonen fra 1956 i bakgrunnen. Tatt i 1971. Foto Vidar Asheim

I årene etter siste verdenskrig var det trangt om husrom i Ås og det ble innredet en slags leilighet i 2. etasje på den gamle bygningen. Men etter 1950 sto det mye ubrukt og forfalt, og var bare til bry for eier Aksel Olsen, og han ville rive. Antikvariske myndigheter kom på banen og forbød rivning. Etter bølger med diskusjoner endte det med at fylket og riksantikvaren ga støtte til detaljert rivning og flytting til det nyetablerte Follo Museum. Prosessen pågikk fra 1989 til 93. Bygningen har siden stått her og blir godt tatt vare på og er i stadig bruk.

Korsegården rett før og under rivning. Prosessen varte i perioden 1989-93. Foto: Vidar Asheim

Det foregikk skumle ting på Korsegården gjestgiveri og skjenkestuen

Det er ikke fritt for annet enn at det foregikk en del ting som ikke var av det gode i gjestgiveriet og skjenkestuen. Også den gang var det ganske strikte regler for hvordan skjenkingen skulle forgå. Bl.a. skulle det bare skjenkes reisende folk, ikke de fastboende. Men dette ble sjelden overholdt. I rettsprotokoller kan en finne mang en historie som knyttes opp mot skjenkestuen på Korsegården.

Sønnesønn av den første driver av gjestgiveriet, Jørgen Jensen, endte som 30-åring på slaveri på Akershus. Det er ikke angitt i tilgjengelige kilder av hvilken grunn.

Gjestgiveren og hans frue kunne også bli fristet under daglig omgang med «djevelens vann». Det fortelles at husfruen Anne Marie Amundsdatter stadig gikk full og mannen Nils Mortensen var ikke bedre. Det endte i 1824 med krangel og forfølgelse rundt i huset og Anne Marie ble funnet drept i sitt kammer med Nils sittende sovende utenfor. Han ble dømt til slaveri på Akershus festning på livstid. Han ble imidlertid benådet etter 8 år pga. mange formildende omstendigheter. Om Anne Marie sies det at hun går senere igjen huset.

Postforsendelse ble enda en historie hvor Ås-bygda var sentral

Etter at Den Fredrikhaldske Kongevei fikk status som postvei mellom to hovedsteder, ble postforsendelsene organisert ved at det ble utnevnt postbønder etappevis langs ruten. Disse postbøndene skulle være solide bønder med skikkelige hester. I Ås var det fra 1680 og gjennom flere generasjoner bonden på Østre Støkken som hadde det ærefulle oppdraget.

I 1800 fikk Follo sitt første postkontor, og også det ble lagt til Ås herred og Korsegårdsområdet. Lars Kvestad på Kvestad gård ble den første postmester i Follo. Kvestad var nærmeste nabo til Korsegården. Postbehandlingen foregikk på kjøkkenbordet på Kvestad. På den tid hadde postmesteren/poståpneren også som oppgave å åpne all posten for å se om det var pengebrev og dermed overvåke folks økonomi. Men også for å verifisere at riktig beløp ble sendt videre fra han og ikke tuklet med. Trygve Vik forteller: En skyssgutt kom fra Vestby med posten som var sendt som pengebrev. Lars åpnet det og fant 2 nye 20-dalersedler og bemerket: «nå sender Jens Wold førti daler til sønnen sin og nylig sendte han femti daler, så det blir en dyr gutt for han». Så forseglet han brevet igjen med sin egen signet og sendte det videre til Kongsvinger hvor sønn Johannes holdt til. Johannes Jørgensen som var postbærer mellom Drøbak og Ås, satt på kjøkkenet og var vitne til episoden.

Lars ble i 1824 avløst av Hans Haslum på Norderås. I 1840 var poståpneriet på Vollebekk, for så å havne på Korsegården i 1850-70.

Brønnerud - herredshus, bank og skole

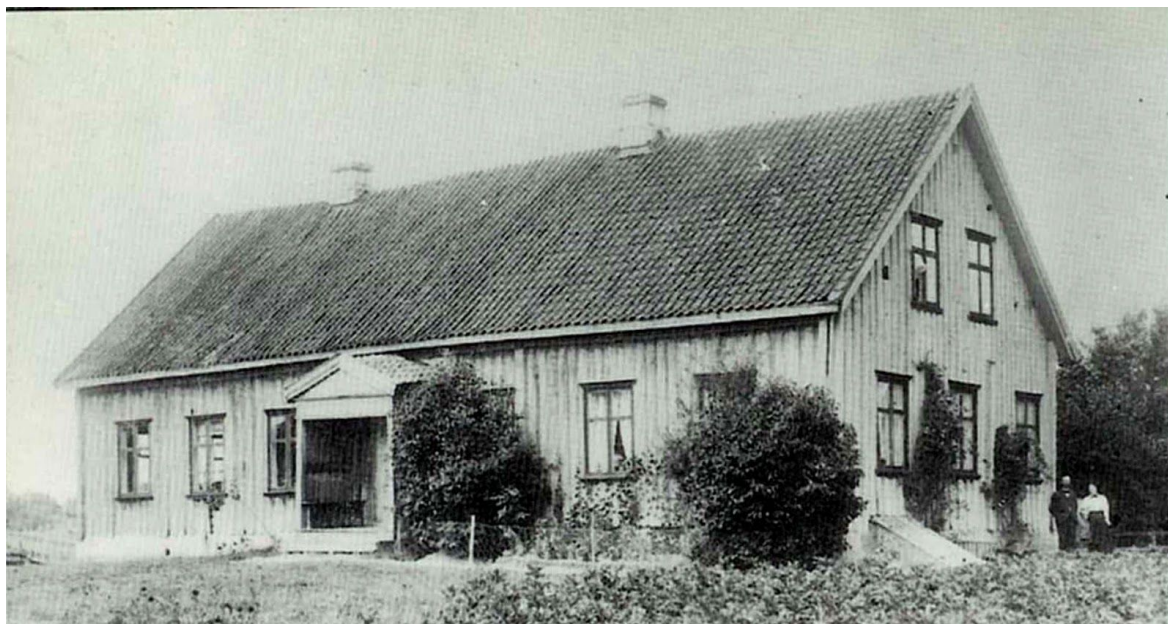
Neste, og kanskje det viktigste, trinn i utvikling av det gamle bygdesentrum var etablering av skole- og herredshus. I 1827 kom en ny lov om fastskole i Norge. Ås herred var litt sene til å gjennomføre, men i 1845 ble det besluttet å kjøpe eiendommen Brønnerud eid av Johan Larsen. Dette var en liten gårdseiendom, ikke en husmannsplass som er nevnt enkelte steder senere. Da han ble husløs, kjøpte Johan stua fra en nedlagt plass som het Grinda. Han flyttet stua til Vollehøgda og tok med seg navnet Grinda og kalte seg Johan Grinda.

På Brønnerud ble det oppført det første skolehuset i hovedbygda (Nordby hadde vært ute et par år før). Dette ble dyrt for skolekommisjonen, og Aas herred besluttet å skyte inn en sum på 300 spd og skulle dessuten holde ansvar og vedlikehold av huset. Dette mot at de fikk leid lokaler til

herredstyremøter. Formannskaps- og rettsmøter ble samtidig avholdt i Korsegården gjestgiveri. Ås fattigkommisjon skjøt inn 100 spd for å kunne disponere et rom. Slik ble denne bygningen også Ås bygdas første herredshus/rådhus.

Fra januar 1849 sto Aas skole ferdig til bruk. Den ble hetende Aas skole inntil det ble bygget ny skole i Ås nye sentrum i 1914. Deretter fikk skolen navnet Brønnerud.

Det eldste bilde vi finner av skole- og herredshuset tatt ca. 1870-80. Legg merke til at det den gang var uten pynt. Kopi av bilde fra «Åsbygda gjennom 100 År».

Samme bygning i 1913. Nå er den «pyntet» i sveitserstil som den nye skolen fra 1886 på samme tun. Også kopiert fra «Ås gjennom 100 år».

Aas Herredstyre for perioden 1914-1916 utenfor herredshuset antakelig våren 1914. August 1914 var de flyttet til Åsgård. Kilde: ÅKLA/Carl Høegh. Høegh leverer også liste med navn.

I 1858 fikk Aas sparebank også sine lokaler her, og fra nå ble det god økonomi i bygget. I 1865 kom det enda en ny skolelov, og lokalene i denne bygningen var etter det uegnet som skole. Slik har det altså vært skolehus i bare 16 år. Fastscole i hovedsognet ble senere drevet på gårdene Tomter og Treider og en kort periode også på Burum. Ny skolebygning ble oppført på Brønnerudtunet i 1886. Men gammelbygningen fortsatte som herredshus og bank fram til 1914, da alle funksjoner ble flyttet til stasjonsområdet.

«Nyskolen» tatt i bruk i 1886. Foto fra ca 1915, ukjent fotograf. Kopi fra N. A. Dahl: «Aas herred»

Skoleklasse på Aas skole (senere Brønnerud) 1911. Lærer var Sigvald Eng. Kilde: ÅKLA/Carl Høegh

Herredshusets videre skjebne

Senere er det gamle herredshuset nyttet som kommunal bolig for lærere. I 1984 satte Ås kommune bygningen i flott stand for å huse SFO for Vestbygdas krets. Men det ble ikke installert brannvarsling og natt til 18.mars 2002 oppsto det brann i det elektriske anlegget og hele loftsetasjen ble totalskadet. I tillegg ble det store brannskader i den sørøstre del. Kommunen sikret aldri restene av bygget og det forfalt i perioden etterpå mer enn den skaden brannen hadde forårsaket. Det gikk så langt at innstilling til Formannskapet i 2003 var å rive det hele. Fred Hallager Juul kom inn i 12. time og tilbød seg å bekoste og utføre en redningsaksjon for bygningen. Han reddet fra teknisk forfall slik at bygget senere kunne føres tilbake til fordums stil. Etter lange og tunge prosesser ble foreningen Brønnerud Grendehus stiftet i 2012 med det som formål «Å sette i stand den gamle brannskadde bygningen slik at den igjen kan framstå som en staselig og flott bygning og kan tjene som samlingssted for lag og foreninger». Endelig i 2017 har foreningen fått så mye i støtte at 1. byggetrinn på restaurering kan starte i løpet av 2018! Ås kommune har bevilget noe, og dessuten gitt lånegaranti på en sum. Men har ellers vær smertelig fraværende som eier av bygningen.

Siste tilskudd til det gamle bygdesentrum; Treider landhandel

Julius Treider startet landhandel i våningshuset på gården Vestre Treider rett vest for Korsegården i 1904. Dette gikk så bra at han i 1927 bygget nytt hus og bolig på østsiden av Korsegården som fikk navnet Sigtun. Julius Treider var bror av Olaus Martin Langerud Treider som på den tiden eide både Mellom-Treider og Vestre-Treider. Julius overdro driften av landhandleriet til sine to dyktige døtre; Dagmar og Olida. Alle bodde de med sine familier på Sigtun. Butikken var åpen fra kl 8 om morgenen til 19 om kvelden også lørdager. De drev også ferskvare kjøtthandel og hentet slakt på Kjøtthallen i Oslo, men hadde og direkte leveranse fra bøndene i området. Fra 1936 til 1964 var det Arne Rogstad som drev kjøtthandelen. Han leide lokalene og drev denne som filial til sin kjøttbutikk i handelstedet Aasheim. Det er den samme mann som også startet Rogstad storkiosk i bankbygget i Ås sentrum. Barnebarn til Julius, Jon Frøystad, drev butikken i noen år fra 1959, men han overtok Klommestein gård og leide ut butikkdriften til Svenn Kristiansen. Han gikk konkurs og butikken ble lagt ned i 1974. En lang handelshistorie tok slutt. Deretter var det en kort periode utleie av videofilmer i lokalene. I dag er Sigtun brukt til studenthybler.

Treider landhandel ca 1970. Foto Vidar Asheim

Korsegårdskrysset som Åsbygda sentrum – en saga blott

Etter at jernbanen ble anlagt og nåværende plassering av Ås stasjon var et faktum i 1879, ble litt etter litt aktivitetene rundt Korsegårdskrysset flyttet dit. Fra 1914 kan en vel si at det nye sentrum hadde etablert seg i stasjonsområdet. Forretningsmann og senere ordfører, Johan Skancke, var en pådriver i denne etableringen.

Det eneste som fremdeles lever i dag av offentlig interesse ved Korsegården er skoletunet Brønnerud skole med skolehistorie lagt ned i 5 byggetrinn. Gammelskolen/herredshuset i 1849, nyskolen i 1886, storutbygging i 1956, gymsal og praktiske fag i 1971 og tilbygg og opprusting etter nåtidens krav i 2006.

Det hele danner et tun som Akershus Fylkeskommune avdeling for regional utvikling har uttalt er et unikt skolehistorisk anlegg.

I våre tider hvor en snakker om utbygging og fortetting i Ås kommune og at det hele, på grunn av kommunikasjon, skal sentrere seg omkring jernbanestasjonen, bør en kanskje tenke litt nye tanker. Gjennom Korsegårdskrysset går det buss både til Oslo og sydovert 2 ganger pr time. Toget går bare en gang i samme tidsrom. Bussen mellom Drøbak og Ski går hvert 10. minutt. Vollslogen er allerede vedtatt skal bygges ut, på tross av myndighetenes strikte sentraliseringspolitikk. Også andre muligheter i dette området kan med vurderes. Kanskje kan Korsegården gjenoppstå som iallfall et alternativt sentrum til den sterkt voksene bygda vår. Vi vil med det kunne få beholde det unike skoletunet Brønnerud som skoleområde.

Kilder:

Trygve Vik: Gårdshistorie I og II, Bygdehistorie 1

Liv Røed: Åsbygda rundt 1 og 2

Knut Dørum: Bondestyre, kamp og forsoning. Ås 1830-1940

N.A. Dahl: Aas Herred

Artikkel fra Akershus Fylkeskommunes hjemmeside under Kulturminner i Akershus/Korsegården

Ås historielag: Ås gjennom 100 år

Muntlige kilder: Tor Kvarme

Komiteen for dette emnet har bestått av:

Anne Birgit Bævre Leder og forfatter

Hans Kristian Rød

Marit Elving Huse

Vidar Asheim

Stein Fyksen